

***Wystąpienie Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych
do Ministra Sprawiedliwości***

Warszawa, z dnia 17 lutego 2004 r.

GI-DS-430/419/03

**Sz. P.
Grzegorz Kurczuk
Minister Sprawiedliwości**

Zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o podjęcie stosownych działań mających na celu zapewnienie respektowania przez podległe Panu organy ścigania oraz organy wymiaru sprawiedliwości, przepisów zobowiązujących ww. organy do podejmowania określonych prawem czynności zmierzających do ustalenia sprawców przestępstw ściganych z oskarżenia prywatno – skargowego, albowiem niepodjęcie powyższych działań może w konsekwencji doprowadzić do uniemożliwienia pokrzywdzonym realizacji konstytucyjnie przysługujących im uprawnień do dochodzenia przed sądami, naruszonych praw i wolności.

Uprzejmie informuję, iż do Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wpłynęła skarga, z której wynika, iż organy ścigania odmówiły ustalenia sprawców przestępstwa z art. 212 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 2003 r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.), polegającego na zniesławieniu jego osoby. Skarżący wskazał, iż w toku dyskusji na portalu internetowym zostały umieszczone przez nieznane mu osoby informacje, mające zdaniem Skarżącego charakter pomówienia jego osoby o czyny i cechy charakteru uważane powszechnie za naganne i takie, które ewidentnie podważają - konieczne do wykonywania zawodu Skarżącego - zaufanie do jego osoby. W toku przedmiotowej dyskusji, Skarżący został wielokrotnie publicznie zniesławiony przez osoby podpisujące się wyłącznie pseudonimami. Z uwagi na fakt, iż Skarżący nie mógł ustalić sprawców przestępstwa z art. 212 § 1 Kodeksu karnego, o ustalenie ww. zwrócił się do organów ścigania. Ze złożonej skargi wynika, iż Prokuratura Rejonowa w Kielcach odmówiła ustalenia sprawców zniesławienia Skarżącego. Przedmiotową odmowę podtrzymała również Prokuratura Okręgowa Kielcach.

W związku z powyższym Skarżący wniósł do Sądu Rejonowego IX Wydziału Karnego w Kielcach, przeciwko osobom podpisującym się w toku dyskusji na portalu internetowym wyłącznie pseudonimami, prywatny akt oskarżenia, o przestępstwo z art. 212 § 1 Kodeksu karnego. Sąd

Rejonowy w Kielcach wydał zarządzenie (z dnia 13 czerwca 2003 r. sygn. akt IX Ko 1/484/03), z którego wynika, iż wezwał Skarżącego do sprecyzowania aktu oskarżenia oraz usunięcia braków formalnych przez wskazanie imion i nazwisk oskarżonych oraz ich adresów pod rygorem bezskuteczności. Z przedmiotowego zarządzenia wynika również, że Skarżący złożył w Sądzie „wyjaśnienia i wnioski dowodowe z którego treści wynikało, iż nie jest w stanie usunąć braków pisma”. W związku z powyższym, Sąd Rejonowy w Kielcach uznał za bezskuteczny prywatny akt oskarżenia wniesiony przez Skarżącego.

Opisane działanie ww. organów nie znajduje uzasadnienia w powszechnie obowiązujących przepisach prawa. Wskazać bowiem należy, iż podstawą prawną, umożliwiającą organom ścigania oraz sądom, podejmowanie działań mających na celu ustalenie sprawców przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego, są m.in. przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.). Zgodnie bowiem z art. 488 § 1 Kodeksu postępowania karnego, Policja na żądanie pokrzywdzonego przyjmuje ustną lub pisemną skargę i w razie potrzeby zabezpiecza dowody, po czym przesyła skargę do właściwego sądu. Natomiast, w myśl art. 488 § 2 Kodeksu postępowania karnego, na polecenie sądu Policja dokonuje określonych przez sąd czynności dowodowych, po czym ich wyniki przekazuje sądowi. Przepis art. 308 Kpk stosuje się odpowiednio.

W literaturze przedmiotu przyjęto stanowisko, iż skarga pokrzywdzonego skierowana do właściwych organów ścigania może być skierowana także przeciwko anonimowemu sprawcy. W takiej sytuacji, zabezpieczanie dowodów może być połączone z poszukiwaniem dowodów oraz podejmowaniem przez Policję czynności zmierzających do wykrycia sprawcy przestępstwa (W. Grzegorzyc *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2003 r. Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis s. 600). Tym samym, po złożeniu przez pokrzywdzonego przestępstwem ściganym z oskarżenia prywatnego, skargi, w której nie określono sprawców ww. przestępstwa, obowiązek wykrycia sprawcy spoczywa na Policji. Natomiast, po wszczęciu postępowania przed sądem (na skutek wniesienia aktu oskarżenia lub przesłania przez Policję skargi), Policja jest obowiązana dokonać wskazanych wyżej czynności na polecenie sądu. Z powyższego wynika zatem, iż po wszczęciu postępowania sądowego, w przypadku skierowania do sądu prywatnego aktu oskarżenia, w którym nie określono z imienia i nazwiska oskarżonego, sąd dysponuje instrumentami prawnymi pozwalającymi na zobowiązanie Policji do przeprowadzenia określonych czynności dowodowych, mających na celu ustalenie danych osobowych oskarżonego.

Reasumując, w ocenie Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, działanie organów ścigania, polegające na odmowie ustalenia sprawców przestępstwa ściganego z oskarżenia prywatnego oraz działanie sądów polegające na uznawaniu za bezskuteczny aktu oskarżenia, w którym nie zindywidualizowano osoby oskarżanego (w sytuacji gdy pokrzywdzony nie mógł sam ustalić danych ww. osoby), może w konsekwencji uniemożliwić pokrzywdzonemu realizację konstytucyjnie przysługującego mu prawa do dochodzenia przed sądami, naruszonych praw i wolności.

Mając na uwadze powyższe, zwracam się z uprzejmą prośbą do Pana Ministra o zasygnalizowanie podległym Panu organom, konieczności zmiany praktyki, polegającej na niepodejmowaniu określonych prawem czynności mających na celu ustalenie sprawców przestępstw ściganych z oskarżenia prywatno – skargowego.